

фонд регіонального розвитку) на 2015 рік склав 266,9 млрд. грн. або на 20,6 % більше проти 2014 року.

На формування видаткової частини місцевих бюджетів у 2015 році впливають наступні чинники:

- зміни у розмежуванні видів видатків між державним та місцевими бюджетами за принципом субсидіарності;
- зміни у трансфертній і соціальній політиці;
- зміна розміру єдиного соціального внеску та зменшення в результаті видатків місцевих бюджетів на оплату праці;
- передача функцій методичних кабінетів інститутам післядипломної освіти та методоб'єднанням вчителів;
- перегляд меж зон радіоактивного забруднення внаслідок Чорнобильської катастрофи;
- запровадження плати за навчання у дитячо-юнацьких спортивних школах, крім дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування, дітей-інвалідів та із багатодітних та малозабезпечених сімей, та зменшення видатків;
- забезпечення за рахунок коштів місцевих бюджетів видатків на утримання спортивних шкіл, які фінансувалися за рахунок Фонду соціального страхування з тимчасової втрати працездатності;
- передача у рамках децентралізації окремих закладів та заходів з державного бюджету до місцевих бюджетів та ін.

Завдяки бюджетним нововведенням місцеві бюджети вже у 2015 році отримають додатковий фінансовий ресурс, що сприятиме створенню реального підґрунтя для виконання місцевими органами влади своїх повноважень в частині надання якісних суспільних соціальних послуг.

**Столяров В.Ф.**, д.е.н., професор,

**Шинкарьок О.В.**, к.е.н., докторант

НДІІ Мінекономрозвитку і торгівлі України, м. Київ

## **ОСНОВИ ВЗАЄМОДІЇ РЕГІОНАЛЬНИХ ПРОГРАМ ЛЮДСЬКОГО РОЗВИТКУ З НАЦІОНАЛЬНИМИ ПРОЕКТАМИ УКРАЇНИ**

Україна, виконуючи планетарну місію, першою з держав Центральної та Східної Європи, а також серед країн-членів СНД прийняла за основу свого цивілізаційного прогресу Концепцію людського розвитку як органічну складову Концепції сталого розвитку в глобальному та національному вимірі.

Національна методика розрахунку ІРЛР 2001 року передбачала визначення узагальнюючих індикаторів дев'яти основних аспектів регіонального людського розвитку: демографічний розвиток, розвиток ринку праці, матеріальний добробут населення, умови проживання населення, рівень освіти населення, стан та охорона здоров'я, соціальне середовище, екологічна ситуація, фінансування людського розвитку.

Державна служба статистики України, починаючи з 1999 року, видає щорічний статистичний бюлетень «Регіональний людський розвиток» з розрахунками ІРЛР за всіма аспектами людського розвитку в розрізі адміністративно-територіального устрою України.

В 2012 році було затверджено нову Методику вимірювання регіонального людського розвитку в Україні. До розрахунку регіонального індексу людського розвитку включено 33 показника, які були об'єднані у 6 блоків відповідно до основних аспектів людського розвитку: відтворення населення; соціальне становище; комфортне життя; добробут; гідна праця; освіта. Експериментальні розрахунки регіонального людського розвитку за цією методикою були здійснені, починаючи з 2004 року.

Результати рейтингових оцінок ІРЛР доцільно почати використовувати для суттєвого підвищення результативності та ефективності державного регулювання національної економіки, в першу чергу, для визначення пріоритетів, обсягів та структури фінансування складових людського розвитку в процесі розробки коротко-, середньо- та довгострокових планів та програм соціально-економічного розвитку регіонів та держави в цілому.

Наукове та практичне розв'язання проблем державного регулювання людського розвитку в регіонах України на загальнодержавному та територіальних рівнях рекомендується здійснювати у складі Програм та Прогнозів соціально-економічного розвитку, Державного та місцевих бюджетів з використанням механізму державно-приватного партнерства [1, 2].

Поряд з моніторингом та аналітичними оцінками фактичних рівнів ІЛР і ІРЛР доречно реалізувати перехід до їх прогнозування, планування та фінансування у складі Національної та Регіональних програм людського розвитку на 3, 5 та 10 років, які повинні стати центральними серед Програм соціально-економічного розвитку та Бюджетних програм на ці ж періоди на загальнодержав-

ному та територіальних рівнях державного регулювання соціально-економічними процесами.

Ознаками виділення підпрограм Програм людського розвитку запропоновано визначати аспекти людського розвитку на національному та регіональних рівнях.

На початку другого десятиріччя XXI століття в Україні було визначено 16 національних проектів за 5 пріоритетними напрямками соціально-економічного та культурного розвитку. В 7 національних проектах було виділено 21 складову. Накопичений досвід їх реалізації за участю регіонів засвідчив наступне [3].

Найбільшого прогресу в реалізації національних проектів досягнуто у соціально важливих для держави сферах, які фінансувалися за рахунок державного бюджету. Недосконалими виявились процеси залучення інвестицій у національні проекти, які були потенційно привабливі для приватних інвесторів і практичне реалізація яких могла дати швидкий економічний ефект.

В умовах децентралізації влади та здійснення адміністративно-територіальної реформи, яка передбачає укріплення фінансових основ місцевого самоврядування, доцільно здійснити інвентаризацію національних проектів за вказаними аспектами регіонального людського розвитку та визначити такі їх складові, які за своєю суттю та змістом доцільно ввести до складу заходів Регіональних програм людського розвитку.

Основами досягнення узгодженості заходів Регіональних програм з національними проектами рекомендується вважати наступні положення:

1. Проведення аналізу системи показників і складових національних програм на регіональному рівні з визначенням тих з них, які відповідають ознакам класифікації аспектів регіонального людського розвитку.

2. Розмежування джерел і обсягів фінансового забезпечення складових національних проектів та заходів Регіональних програм людського розвитку таким чином — часткове фінансування (до 30 %), спільне фінансування (до 50 %), провідне фінансування (більше 70 %).

3. Перерозподіл видаткових повноважень центральних та місцевих органів влади в соціально-економічному розвитку регіонів згідно принципів гармонізації по ієрархії управління та синхронізації у часі загальнонаціональних та територіальних відтворювальних процесів.

## **Література**

1. Столяров В. Ф., Шинкарук О. В. Провідні складові механізму державного управління «життям по-новому» (в умовах децентралізації влади) // Вісник економічної науки України. — Донецьк, 2014. — № 2. — С. 131-140.
2. Столяров В. Ф., Шинкарук О. В. Науково-освітнєське забезпечення механізму державного управління «життям по-новому» (в умовах децентралізації влади) // Вісник економічної науки України. — Донецьк, 2014. — № 3. — С. 113-126.
3. Національні проекти у стратегії економічної модернізації України / Я.А. Жаліло, Д.С. Покришка, Я.В. Бережний, А.П. Павлюк [та ін.]. — К.: НІСД, 2013. — 144 с.

**Тюхтій М. П.**, д.е.н., професор  
кафедри менеджменту,  
Аграрний університет, м. Полтава

### **ПРО НЕГАТИВНІ НАСЛІДКИ ВНУТРІШНЬОЇ МІГРАЦІЇ У СУЧАСНИХ УМОВАХ**

Внутрішня міграція спричиняє негативний вплив на ефективність ринку праці, в також — на ринок товарів і послуг. Невизначеність із подальшим працевлаштуванням і брак коштів у внутрішніх трудових мігрантів вплинув на їхню купівельну спроможність. Відповідно виробники товарів і послуг частіше стикатимуться із утворення надлишків готової продукції та недоотриманням прибутків. Від цього товарообіг національної економіки України зазнає суттєвих втрат.

Внутрішню міграцію переважно зумовлюють причини соціального та економічного характеру. На жаль у випадку сучасної України основною причиною, що стимулювала інтенсифікацію руху населення, стали військові дії, тероризм та посягання на цілісність та суверенність держави.

До здобуття Україною незалежності досить поширеними були маятникові міграції: з приміських районів великих міст вранці робітники їхали в місто, а ввечері поверталися додому.

Нині ситуація змінилася. У містах не працює багато заводів, тому зменшилась потреба у робочій силі. В результаті чисельність маятникових мігрантів значно скоротилась.